

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПІДГОТОВКИ ТА НАПИСАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ
КУРСОВОЇ РОБОТИ**

для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр»

галузі знань 08 Право

спеціальності 081 Право

освітньо-професійної програми «Право»

ТЕРНОПІЛЬ-2022

Методичні рекомендації до підготовки та написання міждисциплінарних курсових робіт для студентів юридичного факультету Західноукраїнського національного університету спеціальності 081 «Право». Тернопіль, 2022. 25 с.

Укладач:

Кравчук Мар'яна Юріївна – доктор юридичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Західноукраїнського національного університету;

Лукашевич-Крутник Ірина Степанівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету;

Рогатинська Ніна Зіновіївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету.

Рецензенти:

Подковенко Тетяна Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету Західноукраїнського національного університету;

Миргород-Карпова Валерія Валеріївна – кандидат юридичних наук, старша викладачка кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету.

Рекомендовано до друку кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права Західноукраїнського національного університету

(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.),

Рекомендовано до друку кафедрою цивільного права і процесу

Західноукраїнського національного університету

(протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.),

Рекомендовано до друку кафедрою кримінального права та процесу

Західноукраїнського національного університету

(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

ЗМІСТ

1. Міждисциплінарна курсова робота як наукове дослідження.....	4
2. Вибір теми та складання плану міждисциплінарної курсової роботи.....	6
3. Організаційні вимоги щодо міждисциплінарної курсової роботи.....	10
4. Оформлення списку використаних джерел	14
5. Перевірка та рецензування міждисциплінарної курсової роботи. Підготовка до її захисту.....	15
6. Захист міждисциплінарної курсової роботи.....	17
7. Додатки.....	19

1. МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА ЯК НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Міждисциплінарна курсова робота – вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується студентами протягом семестру з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Виконання міждисциплінарної курсової роботи – обов'язкова частина навчального процесу; це творча форма самостійної та індивідуальної роботи студента, яка сприяє ґрунтовому засвоєнню знань з окремих тем курсу, закріпленню раніше вивченого матеріалу, розвитку навичок самостійної роботи над літературними та іншими науковими джерелами, законодавством, матеріалами судової практики, удосконаленню теоретичного й професійного мислення.

Міждисциплінарна курсова робота є однією із обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Право» для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право, що забезпечує наступні компетентності:

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмними результатами для міждисциплінарної курсової роботи в освітньо-професійній програмі «Право» є:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Виконання міждисциплінарної курсової передбачає:

- поглиблення знань студентів з актуальних проблем окремої галузі науки;
- систематизація отриманих теоретичних знань з певної навчальної дисципліни;
- розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел, використання сучасних інформаційних засобів і технологій;
- формування дослідницьких, аналітичних вмінь студентів;
- самостійне обґрунтування шляхів і засобів вирішення зазначеної проблеми;
- формування висновків і пропозицій за результатами проведеного дослідження;
- формування вмінь практичної реалізації дослідженої проблеми у самостійно виконаних проектах.

Виконання вказаних цілей дозволить виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних проблем, схильність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми дослідження.

За своїм змістом і призначенням міждисциплінарна курсова робота комплексно характеризує рівень набутих студентами теоретичних і професійних знань, умінь та навиків. Пропоновані методичні рекомендації надають можливість ознайомити майбутніх юристів із вимогами до міждисциплінарної курсової роботи з курсу, її особливостями як теоретико-прикладного дослідження, організацією і методами самостійної роботи у процесі її підготовки, здійсненням керівництва і контролю з боку керівника, порадами щодо структури і змісту, порядку оформлення, рецензування і захисту тощо.

Метою методичних рекомендацій є допомогти студенту своєчасно та якісно підготувати, оформити і захистити міждисциплінарну курсову роботу. Досвід,

набутий у процесі її підготовки, буде корисним у їх майбутній науково-дослідній і/або практичній роботі.

В процесі підготовки, виконання і захисту міждисциплінарної курсової роботи студент повинен провести ґрунтовний аналіз, узагальнення і систематизацію відповідного законодавства і наукового матеріалу, співставлення точок зору різних авторів із проблеми, яка розглядається, викласти власну позицію і її обґрунтування.

З нормативно-інформаційного боку міждисциплінарна курсова робота має базуватися виключно на чинних (на момент написання роботи) нормативно-правових актах: Законах України, указах Президента, постановах Верховної Ради та Кабінету Міністрів, матеріалах Міністерств і відомств. В міждисциплінарній курсовій роботі повинні бути використані офіційні статистичні дані, самостійно зібраний довідковий чи цифровий матеріал, а також викладення поглядів як вітчизняних так і зарубіжних науковців-юристів з досліджуваної проблеми.

Кожному виконавцю міждисциплінарної курсової роботи слід знати, що до захисту допускається та робота, яка виконана автором самостійно на основі опрацювання ним теоретичного та аналізу практичного матеріалу, котра містить висновки й пропозиції студента, а також оформлена у відповідності з установленними вимогами.

2. ВИБІР ТЕМИ ТА СКЛАДАННЯ ПЛАНУ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Важливим початковим етапом підготовки у виконанні міждисциплінарної курсової роботи є вибір теми дослідження. Тему міждисциплінарної курсової роботи студенти обирають самостійно з відповідного переліку тем, що пропонуються керівником, або ж, за погодженням з керівником студенти вносять власну тему. Вона повинна відповідати як індивідуальним, так і творчим нахилам виконавця, його особливому інтересу до певних тем чи правових проблем, майбутньої роботи. Одночасно виконавець повинен врахувати реальну

можливість доступу до науково-практичних даних, необхідних для підготовки та виконання міждисциплінарної курсової роботи.

Після затвердження теми дослідження студент узгоджує із науковим керівником план міждисциплінарної курсової роботи. Кожен студент зобов'язаний чітко дотримуватися визначених термінів по підготовці, виконанні та захисту міждисциплінарної курсової роботи.

Міждисциплінарна курсова робота виконується студентом самостійно на основі підбору необхідного інформаційного матеріалу: вивчення та узагальнення положень чинного законодавства, актів та матеріалів правозастосовної практики діяльності органів державної влади, бібліографічних, інформаційних та довідкових джерел, а також методичної літератури тощо, консультуючись із науковим керівником.

Від повноти та якості зібраного матеріалу вирішальною мірою залежить результат міждисциплінарного курсового дослідження. Саме тому, перегляду повинні підлягати всі можливі види джерел інформації, зміст яких пов'язаний з обраною темою роботи. Матеріали повинні збиратися цілеспрямовано, залежно від мети і завдань. Склад і структура цих матеріалів мають відповідати темі дослідження. Збір матеріалу обов'язково має супроводжуватись його аналізом і критичним оцінюванням.

Для початкового загального ознайомлення із темою міждисциплінарної курсової роботи можна користуватися навчальними посібниками, практикумами, юридичною енциклопедією, літературою і джерелами, наведеними в програмі до навчальної дисципліни за темою дослідження.

Після ґрунтовного вивчення законодавчої та нормативної бази студент звертається до літературних джерел, що висвітлюють наукові погляди вітчизняних та зарубіжних юристів-науковців за темою міждисциплінарної курсової роботи (монографії, наукові збірники, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, публікації в спеціалізованих журналах, періодичній пресі, тощо). При цьому особливої уваги заслуговують спірні чи малодосліджені наукові питання, невирішені проблеми теорії й практики правовідносин,

рекомендації теоретиків, пропозиції юристів-практиків. Порівняння різних точок зору дозволить сформулювати студенту власне ставлення до досліджуваної проблеми, збагачуватиме зміст і підвищуватиме цінність міждисциплінарної курсової роботи.

Особливу увагу слід звернути на першоджерела, що стосуються теми дослідження: періодичні видання, наукові статті, науковий вітчизняний і зарубіжний досвід тощо.

Необхідно звертати увагу на рік видання того чи іншого літературного джерела. Користуватись необхідно лише новими чи найновішими виданнями та останніми чинними редакціями нормативних актів. Це дасть можливість уникнути використання в міждисциплінарній курсовій роботі застарілих положень та ідей.

Доцільно ознайомитися із судовою практикою, можливо, із проектами законодавства за темою дослідження, міжнародно-правовими документами, а також з практикою правового регулювання цих питань у зарубіжних країнах.

Творча самостійність студента проявляється і в характері використання основних наукових праць, а саме у правильному розумінні та можливому використанні запозичених із них положень і висновків, акцентуванні уваги на ключових точках зору їх авторів, аналізі окремих їх положень тощо. Під час пошуку необхідних джерел інформації доцільно користуватися довідковими матеріалами, алфавітними й предметними покажчиками тощо. У предметних покажчиках можна простежити, як в наукових колах розробляли ту чи іншу наукову проблему.

Важливим і трудомістким етапом виконання міждисциплінарної курсової роботи є збір і обробка числових даних, показників, фактів, що характеризують правові явища. Джерелами фактичного та числового матеріалу можуть бути: інформація з Internet, статистичні збірники, огляди та публікації у пресі, дані судової практики тощо. У міждисциплінарній курсовій роботі важливо показати вміння аналізувати і опрацьовувати юридичні факти, самостійно складати таблиці та схеми, порівнювати дані з різних джерел, виявляти тенденції у розвитку законодавства України.

Приставаючи до написання міждисциплінарної курсової роботи, студент повинен знати й пам'ятати, що необхідним є використання знань та умінь із інших суміжних галузей права, і навіть неюридичних дисциплін. Лише за цієї умови автор зможе розкрити тему роботи повно, всебічно, в усіх її аспектах, виявивши правниче мислення.

На основі підбраного до теми дослідження інформаційного матеріалу складається список використаних джерел, який в процесі її вивчення та опрацювання буде постійно поповнюватись. У зв'язку з цим, кінцевий список літературних джерел формується після написання роботи.

Підібравши та узагальнивши інформаційні джерела студент приступає до їх опрацювання. Студент виписує окремі важливі, на його думку, теоретичні положення, правові факти з обов'язковим посиланням на авторів та джерела, з яких запозичив матеріал або окремі результати. В такий спосіб формується робочий матеріал для написання міждисциплінарної курсової роботи. Далі він групується за окремими найважливішими проблемами, які і будуть складати відповідні розділи плану роботи.

Студент повинен, в процесі вивчення (розробки, дослідження) та викладу питань плану роботи продемонструвати спроможність осмислено користуватися науковою літературою, розуміти методологію дослідження, вміти опрацювати фактичний матеріал, зробити правильні висновки й узагальнення, вміти поєднати теоретичні положення із практикою застосування чинного законодавства, продемонструвати володіння методами наукового дослідження. Саме в цьому і полягають елементи наукової творчості, самостійного правничого мислення при виконанні міждисциплінарної курсової роботи.

Завдання керівника на цьому етапі вбачається в тому, щоб, не обмежуючи самостійності думок, творчої ініціативи студента, застерегти його від можливих помилок, допомогти раціонально розподілити час на написання розділів роботи, дати загальні настанови, зорієнтувати його на максимальне використання у міждисциплінарній курсовій роботі знань та навичок набутих під час навчання.

Під час написання міждисциплінарної курсової роботи студенти зобов'язані періодично інформувати наукового керівника про стан підготовки дослідження, своєчасно виконувати його вказівки та рекомендації.

Отже, перш ніж розпочинати писати міждисциплінарну курсову роботу, студент повинен ознайомитися з чотирма основними вимогами до її виконання:

1. Актуальність теми. Актуальність означає важливість і практичне значення теми, яка досліджується. Міждисциплінарна курсова робота може претендувати на той чи інший ступінь актуальності тільки тоді, коли її тема відповідає сучасним потребам розвитку права.

2. Достатній теоретичний рівень. Ця вимога означає, що студент повинен розкрити обрану тему міждисциплінарної курсової роботи на сучасному рівні розвитку науки, використовуючи такі підходи й наукові знання, що пояснюють різні явища й події у практичній діяльності з позицій сьогодення. Крім того, дослідник повинен достатньо повно розкрити основні поняття й терміни, що стосуються теми роботи, включити у зміст матеріалу тільки об'єктивні факти і реальні приклади.

3. Дослідницький характер. У міждисциплінарній курсовій роботі повинні міститись елементи дослідження:

- вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (книг, журнальних статей та інших наукових розробок) вітчизняних та зарубіжних авторів;
- систематизація та аналіз різних думок і підходів, формування власної точки зору з досліджуваної проблеми;
- порівняння теоретичних поглядів учених і практичної діяльності суб'єктів права;
- розробка власних висновків, рекомендацій.

4. Грамотність оформлення. Це важлива вимога до міждисциплінарної курсової роботи, що підвищить її якість. У роботі не повинно бути граматичних та стилістичних помилок. Необхідно дотримуватись правил цитування, оформлення зносок, списку використаних джерел. Крім того, виконання цієї вимоги виховує у

слухача культуру оформлення наукових праць, яка може знадобитись в майбутній практичній діяльності.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1 Обсяг. Оптимальний обсяг для міждисциплінарної курсової роботи становить 25-30 друкованих сторінок. Рекомендовані орієнтири стосуються основного тексту роботи і не поширюються на список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення від зазначених орієнтирів у межах 20 відсотків. Якщо обсяг міждисциплінарної курсової роботи перевищує вказані межі, науковий керівник може зазначити це як недолік. Якщо обсяг міждисциплінарної роботи менший 25 сторінок, така робота, як правило, не допускається до захисту. Міждисциплінарна курсова робота виконується *українською мовою*.

3.2 Структура міждисциплінарної курсової роботи. Обов'язковими складовими міждисциплінарної курсової роботи є:

- 1) зміст;
- 2) вступ;
- 3) основна частина;
- 4) висновки;
- 5) список використаних джерел;
- 6) додатки.

Зміст роботи включає план роботи, а також посилання на список використаних джерел (див. Додаток Б).

Вступ. У вступі обґрунтовується актуальність і науково-практичне значення обраної теми міждисциплінарної курсової роботи, визначається її мета та завдання, ступінь її дослідження в науковій вітчизняній та зарубіжній літературі, об'єкт та предмет, методи дослідження, структура роботи.

Основна частина являє собою змістовне розкриття питань, які становлять предмет дослідження.

Висновки містять теоретичні й практичні підсумки проведеного дослідження, а також пропозиції автора. Виписуються загальні висновки, які відображають коротку оцінку проаналізованих теоретичних положень, конструкцій, практики за об'єктом дослідження. Висновки повинні логічно випливати зі змісту викладеного матеріалу, бути самостійними й конструктивними.

Список використаних джерел. У списку наводяться джерела, на які зроблені посилання в міждисциплінарній курсовій роботі, а також ті, які були опрацьовані при написанні роботи.

3.3 Форма виконання. Оформлення міждисциплінарної курсової роботи виконують за допомогою комп'ютерної техніки на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм) з розрахунку не більше, ніж 30 рядків на сторінці. Набір тексту роботи здійснюється з використанням текстового редактора Microsoft Word, (шрифт Times New Roman, кегль (розмір) 14 з міжрядковим інтервалом – 1,5. Абзацний відступ (1, 25 см.) має бути однаковим впродовж усього тексту роботи. Параметри сторінки (береги) таких розмірів: лівий –30 мм, правий – 10 мм, верхній і нижній – 20 мм. Міждисциплінарна курсова робота має бути надрукована чітко, без помилок і виправлень; шрифт друку – чорного кольору, середньої жирності.

3.4 Титульний аркуш та заголовки структурних частин міждисциплінарної курсової роботи. За певними правилами (див. Додаток А) оформлюється титульна сторінка міждисциплінарної курсової роботи. У кінці роботи, після списку використаних джерел студент повинен поставити дату її фактичного завершення і власноручний підпис.

Титульний аркуш є першою сторінкою міждисциплінарної курсової роботи і є основним джерелом бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа.

Титульний аркуш повинен мати відомості, які подають у такій послідовності:

- а) назва міністерства і навчального закладу, де навчається студент;
- б) назва кафедри, при якій виконується робота;

- в) повна назва документа;
- г) прізвище, ім'я і по батькові автора;
- д) прізвище та ініціали керівника роботи та його підпис;
- е) рік та місце виконання міждисциплінарної курсової роботи;

Заголовки структурних частин міждисциплінарної курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують, друкують великими літерами симетрично до тексту (можна виділити напівжирним шрифтом) без крапки в кінці. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2-ом інтервалам. Кожну структурну частину міждисциплінарної курсової роботи треба починати з нової сторінки.

Заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати напівжирним шрифтом великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи. Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу та друкувати напівжирним шрифтом маленькими буквами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці.

3.5 Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту міждисциплінарної курсової роботи. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, на якому номер сторінки не проставляють, на наступних сторінках номер проставляють у верхньому правому куті аркуша без крапки в кінці. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, вносять до загальної нумерації сторінок.

3.6 Ілюстрації (схеми, графіки, рисунки, діаграми тощо) необхідно подавати в міждисциплінарній курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у роботі. Ілюстрації й таблиці, які розміщені на окремих сторінках міждисциплінарної курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують під нею. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані. Ілюстрації позначають словом «Рис.», нумеруючи арабськими цифрами послідовно в межах розділу, за

виключенням ілюстрації, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

3.6 Таблиці слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті міждисциплінарної курсової роботи. Як правило, після таких таблиць робиться узагальнення їх даних, які описуються у тексті словами «таблиця дає змогу зробити висновок...», «із таблиці видно, що...» і т. ін.

Таблиці нумерувати в такий самий спосіб як і ілюстрації. Слово «Таблиця» і її номер вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слід писати «Продовження табл.» і вказати номер таблиці. Наприклад: Продовження таблиці 2.2.

3.7 Оформлення цитат і посилань. Міждисциплінарну курсову роботу, як кваліфіковане науково-практичне дослідження, оцінюють також за рівнем використання бібліографічних джерел. Цитати слід використовувати для підтвердження власних аргументів. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст.

При написанні міждисциплінарної курсової роботи автор зобов'язаний давати посилання на джерела, цитати, матеріали або результати інших авторів, які наводяться в роботі. При згадуванні в тексті прізвищ авторів ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками, наводиться дослівно, зі збереженням авторського написання;
- цитування має бути повним, без довільного скорочення і без перекручень думок автора. Пропуск слів і речень допускається без перекручення авторського тексту та позначається трьома крапками;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- при непрямому цитуванні (переказі, викладені думок інших авторів своїми словами) слід бути максимально точним та коректним.

Посилання на літературні джерела слід позначати порядковим номером згідно переліку використаних джерел з обов'язковою вказівкою на порядковий номер сторінки й виділення двома квадратними дужками. Наприклад: [7, с. 163] – це означає, що зроблено посилання на підручник із переліку використаних джерел під номером 7 на сторінці 163; [7, с. 185-190; 12, с. 321] – при посиланні на декілька джерел, де між їхніми номерами ставиться крапка з комою; «у роботах [1-7]» – посилання у тексті міждисциплінарної курсової роботи на джерела.

4. ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список джерел (бібліографічний апарат) в міждисциплінарній курсовій роботі – це ключ до джерел, якими користувався автор при її написанні. Він свідчить про ступінь обізнаності студента з наявною літературою з теми роботи.

Бібліографічний список – це елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описування використаних джерел і вміщується з нової сторінки під назвою «Список використаних джерел». Такий список є складовою частиною міждисциплінарної курсової роботи, відображає самостійну творчу роботу її автора, дозволяє оцінити ступінь фундаментальності проведеного дослідження.

Найбільш доцільним є спосіб розміщення літературних джерел, коли прізвища авторів і назви (якщо автор незазначений) розміщуються за алфавітом.

До цього списку включаються закони та інші нормативно-правові акти, монографії, збірники наукових праць, їх складові частини, статті, посібники, підручники, тези доповідей, дисертації, автореферати дисертацій тощо.

Відомості про літературу, яка включена до списку, необхідно давати згідно з вимогами державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва.

Після зазначення кожного нормативного акта необхідно вказувати офіційне джерело, в якому він опублікований.

Згідно із наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (zareєстровано в Мін'юсті 3 лютого 2017 р. № 155/30023) на вибір можна використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015» (див. Додаток В) або один із стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, які є загальноновживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

5. ПЕРЕВІРКА ТА РЕЦЕНЗУВАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ. ПІДГОТОВКА ДО ЇЇ ЗАХИСТУ

Одним із критеріїв допуску міждисциплінарної курсової роботи до захисту є відповідний показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманий в результаті перевірки роботи за допомогою сервісу Unicheck. Мінімальна необхідна частина унікальності тексту –75%.

За результатами перевірки міждисциплінарної курсової роботи науковим керівником складається письмова рецензія на окремому аркуші паперу, засвідчується особистим підписом і вказується дата рецензування.

В рецензії відображається:

- актуальність теми роботи;
- рівень, глибина й комплексність підходу при аналізі досліджуваної проблеми;
- правильність застосування методів дослідження та відповідність їх сучасному розвитку правової науки;
- теоретична та практична цінність роботи;
- якість оформлення роботи;
- методологічні, методичні, редакційні та технічні недоліки;
- загальний висновок щодо виконання міждисциплінарної курсової роботи на основі змісту роботи та особистої співбесіди з її автором.

У випадку невідповідності міждисциплінарної курсової роботи встановленим вимогам, науковий керівник у висновку формулює допущені недоліки і повертає її автору на доопрацювання з визначенням дати повторного подання на перевірку та рецензування.

У випадку визнання науковим керівником міждисциплінарної курсової роботи незадовільною, потрібно написати нову роботу з даної теми з урахуванням усіх зауважень рецензента.

Позитивна рецензія надає студенту право захищати роботу. При наявності тих чи інших зауважень, пропозицій з боку наукового керівника, зазначених в рецензії, автор міждисциплінарної курсової роботи зобов'язаний врахувати їх у процесі підготовки до захисту.

Студенту слід уважно прочитати рецензію, в якій вказано як позитивні характеристики міждисциплінарної курсової роботи, так і її недоліки.

Зауваження рецензента треба обов'язково врахувати, а також:

- на питання, які були висвітлені неправильно, сформулювати правильні відповіді;
- на невисвітлені питання дати відповіді;
- на питання, що висвітлені неповно, підготувати доповнення до відповідей;
- слід підготуватись до усних відповідей на запитання, які відносяться до даної теми і можуть бути поставлені при захисті роботи.

6. ЗАХИСТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

У встановлений строк (відповідно до графіку захисту міждисциплінарних курсових робіт) проводиться захист міждисциплінарних курсових робіт. Процедура захисту складається з короткої (до 5-7 хвилин) доповіді автора роботи, в якій стисло викладається:

- назва теми міждисциплінарної курсової роботи, обґрунтовується її актуальність та значущість;
- формулюється основна мета та завдання дослідження;

- стисло розкривається зміст, структура й положення роботи;
- доповідаються результати роботи, зроблені висновки і внесені пропозиції;
- даються відповіді на зауваження, зроблені науковим керівником у рецензії.

Після закінчення доповіді проводиться обговорення роботи, під час якої студентом даються відповіді на запитання керівника, колег, які остаточно визначають рівень виконання та захисту міждисциплінарної курсової роботи в цілому. Студент може не погодитись з окремими зауваженнями і вимогами керівника, але при цьому повинен чітко обґрунтувати свою позицію.

Міждисциплінарна курсова робота оцінюється за змістом, мірою самостійності та вмінням публічно захистити її положення й висновки, вмінням наводити вагомні аргументи для відстоювання спірних або сумнівних положень. У разі незадовільної оцінки на захисті, міждисциплінарну курсову роботу необхідно студенту доопрацювати або виконати нову за іншою темою.

Оцінка за міждисциплінарну курсову роботу виставляється за результатами її публічного захисту та змістового наповнення із врахуванням питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Підготовка тексту роботи	60
Захист роботи	40

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет**

Кафедра конституційного, адміністративного
та фінансового права

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни:

на тему: « _____ »

Студент групи:

Мацекур Олег Іванович

Керівник _____

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль - 2022

ВСТУП	X
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	X
1.1. Якість освіти як об'єкт наукового дослідження: теоретико-методологічний аспект.....	X
1.2. Сутність та зміст якості вищої освіти в контексті державної освітньої політики	X
Висновки до розділу 1	X
РОЗДІЛ 2. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	X
2.1. Генеза та сучасний стан адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері забезпечення якості освіти.....	X
2.2. Адміністративно-правові основи інституційних елементів забезпечення якості вищої освіти.....	X
2.3. Організаційно-правовий механізм системи оцінювання і забезпечення якості вищої освіти.....	X
Висновки до розділу 2	X
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	X
Висновки до розділу 3	X
ВИСНОВКИ	X
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	X
ДОДАТКИ	X

**Приклад оформлення бібліографічного опису використаних джерел з урахуванням
Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання.
Загальні положення та правила складання»**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дичківська О. О. Інноваційний менеджмент: конспект лекцій. Київ: ДІА, 2018. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с. 3. Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Львів: Ліга-Прес, 2003. 542 с. 4. Ваш О. М. Етика: навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с. 5. Гурманова Л. І. Релігієзнавство: навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ: ЦУЛ, 2017. 193 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретико-методичні засади: монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с. 2. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 120 с. 3. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с. 4. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ: Молодь, 2016. 102 с. 5. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг: навч. посіб. Запоріжжя ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг: навч. посіб. Вид. 3-тє., переробл. та допов. Херсон, 2017. 212 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2017. 412 с. 2. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А. С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків: ХНПУ, 2017. 348 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с. 2. Вища математика: конспект лекцій / Ткачук Т. С. та ін. Київ, 2015. 82 с.
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Операційний менеджмент: підручник / С. М. Поплавська та ін. Київ : ЦУЛ, 2011. 267 с. 2. Охорона праці: навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2017. 264 с. 3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін.; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ: ЦУЛ, 2017. 428 с.

Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с. 2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія: навч. посіб. / заред. М. П. Дутко. Київ: ЦУЛ, 2017. 332 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. 30 років історичному факультету: історія та сьогодення (1986-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. В. В. Черепані. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 340 с. 2. Етнографія: конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапка. Київ: ЦУЛ, 2018. 320 с. 3. Міжнародні відносини: монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с. 4. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса: ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Гарнавського. Київ : ЦУЛ, 2016. 186 с. 6. Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачєво, 4-5 жовт. 2018 р. Мукачєво: МДУ, 2018. 226 с. 7. Освіта в Україні: виклики модернізації: зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ: Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с. 8. Товарознавство / упоряд. В. Олексик. Київ, 2014. 804 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с. 2. Безруков В. Д. Поэзия: в 2 т. / ред. изд.: Л. Г. Мороз, А. Г. Мягченко; авт. вступ. ст. А. В. Сипина. Киев; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2016. Т. 2. 206 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения: в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів: Право, 2012. Т. 2: Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Бубряка. 476 с. 5. Кучеренко Н. П. Казначейська справа: в 6 т. Київ: Право, 2016. Т. 3: Контроль у системі Державного казначейства. 432 с. 6. Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Вип. 1. Покритонасінні / Л.І. Перхоменко. Київ : Наукова думка, 2012. 200 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петров О. Г. Музикотерапія: автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петрук Л. А. Дослідження статичного деформування складених тіл: дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Львів, 2004. 140 с. 2. Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 с.

<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України: офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с. 2. Конституція України: станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ: Право, 2017. 93 с. 3. Про вищу освіту: Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 4. Податковий кодекс України: Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 5. Про освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2018). 6. Питання соціального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 5. С. 430–443. 7. Про інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2019-2020 роки: Указ Президента України від 21.02.2018 р. № 43/2018. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2018. 23 лют. (№ 35). С. 10. 8. Про затвердження Вимог до оформлення кандидатської дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2018 р. № 50. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 25. С. 139–141. 9. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги: затв. наказом М-ва. праці та соц. політики від 19.09.2006 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2006. 19 верес. (№ 18). С. 15–16.
<p>Архівні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г. Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
<p>Патенти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. зернозбиральний комбайн: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
<p>Препринти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Марченко М. І., Кополович А. Д., Яким Б. М. Про точність визначення радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Федорченко Б. А., Смотрич В. Н. Радиационное повреждение материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
<p>Стандарти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ;

	ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прокопенко І. П. Каталог растений для работ по экодизайну / Донец. ботан. сад НАН України. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Закарпатської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Петрик та ін.; Упр. культури Закарпат. облдержадмін., Закарпат. іст. музей. Ужгород, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з злочинністю: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 3 / уклад.: О. В. Куріпта, відп. за вип. Н. М. Щур; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 60 с. 2. Іван Марченко: біобібліогр. покажч. / уклад. В. Петрик. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 9).
<p>Аналітичний бібліографічний запис Складова частина видання (глави, розділу, статті)</p> <p>розділовий знак «дві навскісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), виділяти шрифтом (наприклад, <i>курсивом</i>).</p>	
Частина видання: книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петренко М. А. Международное право и роль Конституционного Суда Украины // Максим Петренко: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 60-річчя проф. М. А. Петренко / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Якса А. П. Економічна політика держави. <i>Двадцять п'ять років з економічним правом</i> : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212. 3. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. <i>Педагогіка</i>: навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лалак Н. В. Шляхи підвищення мотивації молодших школярів до навчання // Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік : збірник тез повідомлень. Київ, 2012. С.202–203. 2. Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці: збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С.331–335. 3. Цехмістров І. І., Перець І.П. Про бюджет. <i>Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених</i>: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Частина довідкового видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683. 2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. <i>Основи педагогіки освіти</i>: словник термінів / за ред.: Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.

	3. Попович Н.І. Початкова освіта // Педагогічна енциклопедія. Київ, 2003. Т.5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куцінко Т. О. Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формулювання // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонки. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Хорошилова С. А., Малафіїк Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко О. О. Конституційні права людини і громадянина // Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 3. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2017. Vol. 18, No 2. P. 109–118.
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна очима дітей : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Хміль А. А. Функції державної служби за законодавством України // Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Хміль І. О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2016. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Г. Трансформація науково-педагогічної системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.